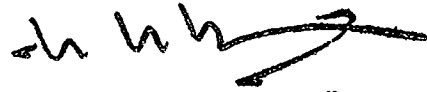

Op. Dr. Turhan ÇÖMEZ
Balıkesir Milletvekili
İYİ Parti Grup Başkanvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı maddeleri gereğince **İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya** tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 23/01/2026

Op. Dr. Turhan ÇÖMEZ
Balıkesir Milletvekili
İYİ Parti Grup Başkanvekili

31.12.2025 tarihli ve 10798 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Çin Halk Cumhuriyeti'nin umuma mahsus pasaport hamili vatandaşlarına, 02.01.2026 tarihinden itibaren turistik amaçlı seyahatleri ve transit geçişleri için her 180 gün içinde azami 90 gün süreyle vize muafiyeti tanınmıştır. Öte yandan yurt dışı düşük tutarlı alışverişlerde 30 Avro eşliğinin kaldırıldığı; bu gelişmenin posta/hızlı kargo kanalından elde taşıma/bavul kanalına kayışı teşvik edebileceği ve kayıt dışı ticaret riskini artırabileceği kamuoyuna yansımıştır.

Çin Halk Cumhuriyeti vatandaşlarına tanınan vize muafiyeti uygulamasının her 180 gün içinde azami 90 gün ulusal güvenlik, göç yönetimi, kamu sağlığı, Kayıt dışı ekonomi ve tüketici güvenliği bakımından etkileri; ayrıca düşük tutarlı yurt dışı sipariş muafiyetinin kaldırılmasının bavul ticareti riskini artırması söz konusudur.

Bu çerçevede aşağıdaki soruların yanıtlanması önem arz etmektedir:

- 1- Vize muafiyeti kararının alınmasından önce karşılıklılık mütekabiliyet temelinde Çin tarafından Türk vatandaşlarına sağlanan kolaylıklar değerlendirilmiş midir? Değerlendirildiyse somut olarak hangi kolaylıklar sağlanmıştır?
- 2- Kararın gerekçesinde turizm ve transit geçiş amaçları belirtilmekle birlikte, risk analizi etki analizi hazırlanmış mıdır? Hazırlandıysa TBMM ile paylaşılacak mıdır?
- 3- Uygulamanın ilk 6 ayı ve ilk 1 yılı için öngörülen yolcu sayısı senaryoları düşük orta yüksek nelerdir?

4-02.01.2026'dan itibaren vize muafiyeti kapsamında Türkiye'ye giriş yapan Çin vatandaşlarının aylık giriş ve çıkış sayıları il bazında tutulmakta mıdır? İlk aylara ilişkin veriler nelerdir?

5- Vize muafiyeti kapsamında giriş yapanların ortalama kalış süresi nedir?

6- Süre aşımı, overstay, tespiti nasıl yapılmaktadır? Son 12 ay içinde Çin vatandaşları bakımından süre aşımı sayısı kaçtır?

7- "Her 180 gün içinde 90 gün" hesabına ilişkin sınır kapılarındaki otomatik kontrol mekanizması biyometrik ve çipli pasaport kayıtları dâhil tüm kapılarda eksiksiz çalışmakta mıdır?

8-"Çık-gir", border run, yoluyla fiili kalışın uzatılması riskine karşı, tekrarlı giriş-çıkış yapan kişilere ilişkin risk profillemesi yapılmakta mıdır?

9- Vize muafiyeti kapsamında giriş yapanların kayıt dışı istihdam veya yasa dışı faaliyetlere karıştığına dair tespit sayısı kaçtır? Bu tespitler hangi sektörlerde yoğunlaşmaktadır?

10- Organize suç, kaçakçılık ve yasa dışı kumar gibi suç türleri bakımından Çin bağlantılı soruşturma/operasyon sayıları son 5 yılda nasıl değişmiştir?

11- Kritik altyapı, limanlar, enerji tesisleri, teknoloji kümeleri çevresinde yabancı yoğunluğu artışına karşı hedefli güvenlik planı hazırlanmış mıdır?

12- 30 Avro eşliğinin kaldırılması sonrasında, posta ve hızlı kargo ile gelen küçük paket sayısında düşüş, yolcu beraberinde getirilen eşya yakalamalarında artış olmuş mudur?

13- Çin'den gelen turist trafiğiyle bağlantılı olarak bavul ticareti riskine yönelik özel bir denetim/analiz planlanmakta mıdır?

14- Son 6 ay- 1 yıl kıyaslamasıyla; gümrüklerde yolcu beraberinde eşya yakalamalarında adet, cins, kıymet artış var mıdır? Artış varsa hangi ürün gruplarında yoğunlaşmaktadır?

15- Bavul ticareti yoluyla ülkeye giren ürünlerde standart/uygunluk elektronik, oyuncak, kozmetik, takviye gıda vb. denetimi nasıl yapılmaktadır?

16-30 Avro eşliğinin kaldırılmasıyla birlikte tahsil edilen vergi gelirindeki artış ile işlem/denetim maliyetindeki artış karşılaştırıldığında, net kamu maliyesi etkisi nedir?

17- Vize muafiyeti sonrasında sınır kapılarında sağlık bildirimleri, riskli bölgelerden gelenler için tarama uygulamaları güçlendirilmiş midir?

18- Bavul ticaretiyle ülkeye giren kozmetik, tıbbi cihaz benzeri ürünler, takviye edici gıdalar gibi ürünlerde denetim mekanizması nedir? Bu ürünlere ilişkin yakalama/inceleme sayıları artmış mıdır?

19- Türkiye’de kısa dönem konaklama yoğunluğu olan bölgelerde yabancı yoğunluk artışının bulaşıcı hastalık sürveyansı üzerindeki etkisi izlenmekte midir?

20- Bu vize muafiyetinin turizm gelirine katkısı için öngörülen hedefler nelerdir ziyaretçi sayısı, kişi başı harcama, ortalama kalış?

21- Turistik amaç dışında kalış/tekrarlı giriş-çıkış eğilimlerini izlemeye dönük turizm-göç koordinasyon mekanizması var mıdır?

22- Vize muafiyetinin başlamasından itibaren 3 ayda bir TBMM’ye sunulmak üzere giriş-çıkış, kalış süresi, süre aşımı, sınır dışı- terke davet, suç ve gümrük yakalamaları gibi göstergeleri içeren bir “Vize Muafiyeti Etki ve Risk Raporu” hazırlanacak mıdır?